

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 222/2024-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej Advokátska kancelária JUDr. Lukáš Mojsej s.r.o., Žižkova 2073/19, Košice, proti uzneseniu Mestského súdu Košice sp. zn. 19C/26/2012 zo 6. februára 2024 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **p r i j í m a** na ďalšie konanie v celom rozsahu.
2. **O d k l a d á** vykonateľnosť uznesenia Mestského súdu Košice sp. zn. 19C/26/2012 zo 6. februára 2024, a to až do právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky v tejto veci.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. marca 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením mestského súdu sp. zn. 19C/26/2012 zo 6. februára 2024 o výške náhrady trov konania, ktoré navrhuje zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie. Žiada tiež odklad vykonateľnosti tohto uznesenia.
2. Žaloba z roku 2012, ktorou sa sťažovateľka domáhala určenia neplatnosti kúpnej zmluvy z 8. marca 2010, ktorú uzavreli pôvodná žalovaná v 2. rade (zosnulá matka sťažovateľky ako predávajúca) a žalovaná v 1. rade (sestra sťažovateľky ako kupujúca), bola zamietnutá.
3. S ohľadom na procesný úspech protistrany sťažovateľky sa vo fáze rozhodovania o nároku na náhradu trov konania aplikoval § 255 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Nárok na plnú náhradu trov v konaní pred súdom prvej inštancie, v odvolacom a dovolacom konaní

bol priznaný žalovanej v 1. rade. Vo fáze rozhodovania o konkrétnej výške priznaného nároku na náhradu trov konania bola medzi stranami sporná otázka, či sa malo pri určení výšky trov právneho zastúpenia postupovať podľa § 10 ods. 2 vyhlášky alebo podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“).

4. Mestský súd vo svojom prvotnom uznesení o výške trov konania zo 7. augusta 2023 (ktorému predchádzalo uznesenie vydané vyšším súdnym úradníkom z 24. apríla 2023) najprv odobril použitie § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky. Úvahu vyššieho súdneho úradníka o tom, že vyhovujúci rozsudok nemá za následok nadobudnutie vlastníckeho práva žalobkyne (keďže nie je spôsobilým titulom na vykonanie zmeny zápisu v katastri nehnuteľnosti), doplnila úvaha sudcu o tom, že výsledok tohto konania by nemal vplyv ani na zmenu právneho postavenia žalovanej v 1. rade, keďže o vlastnícke právo by nemohla prísť (pôvodne žalovaná matka zomrela, a preto nemohla byť v katastri zapísaná ako vlastníčka). Preto predmetom konania nemohlo byť definitívne určenie práva. V prípade, ak by bolo konanie úspešné, vyvolalo úmrtie žalovanej v 2. rade ďalšie právne konzekvencie (ďalší spor), preto žalobe vyhovujúci rozsudok by v prejednávanej veci v konečnom dôsledku nemal vplyv na právne postavenie žalovanej v 1. rade, teda zmenu jej hmotnoprávneho postavenia, i zápis práv v katastri by ostal bez zmeny. V závere súd na potvrdenie správnosti výpočtu trov vychádzajúceho z 1/13 výpočtového základu poukázal na § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky s tým, že žalovaná v 1. rade má v nehnuteľnosti, ktorej určenia neplatnosti sa žalobkyňa domáhala, evidovaný trvalý pobyt, teda vec žalovanej v 1. rade slúžila na bývanie (bod 32 uznesenia mestského súdu zo 7. augusta 2023).

5. Aplikáciu tejto právnej normy a ústavnú neudržateľnosť uznesenia súdu prvej inštancie namietala žalovaná v 1. rade v ústavnej sťažnosti, ktorej ústavný súd v náleze sp. zn. III. ÚS 573/2023 z 21. decembra 2023 vyhovel, vyslovil porušenie základných práv na súdnu ochranu a vlastníť majetok, a posudzované uznesenie mestského súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Ústavný súd považoval záver mestského súdu, že len pre úmrtie matky žalovanej v 1. rade nemohla prísť o vlastníctvo za zjavný právny omyl, v dôsledku ktorého mestský súd namiesto § 10 ods. 2 vyhlášky konštatoval správnosť aplikácie § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky (bod 11). K námietke ústavne konformného výkladu § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky ústavný súd uviedol, že bolo potrebné zohľadniť, či obydlie (žalovanej v 1. rade), nie na základe trvalého pobytu (ktoré má len evidenčný charakter), ale faktického bývania, mohlo byť vo vzťahu k rozlohe rodinného domu zanedbateľné. Bez ďalšieho nemožno dospieť k záveru, že by predmetom sporu bolo výlučne obydlie či už žalovanej v 1. rade alebo žalobkyne (bod 12). Aplikáciu § 11 ods. 1 písm. c) vyhlášky na posudzovanú právnu vec považoval III. senát ústavného súdu za nenáležitú, ak sa žalobkyňa (žijúca dlhodobo v zahraničí) žalobou domáhala, aby nehnuteľnosti patrili do dedičstva, a nie ochrany svojho obydlika (bod 14).

6. Prihliadajúc na závery uvedené v náleze ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 573/2023, mestský súd vychádzal pri určení tarifnej hodnoty veci z ceny nehnuteľností v sume 1 000 000 eur (v súlade s § 10 ods. 2 vyhlášky), ktorá nebola medzi stranami sporná a ktorá bola takto určená aj znaleckým posudkom z roku 2011 (bod 34 napadnutého uznesenia). Mestský súd ústavnou sťažnosťou napadnutým uznesením zmenil svoje pôvodné uznesenie z 24. apríla 2023 tak, že sťažovateľke

uložil povinnosť nahradiť žalovanej v 1. rade trovy konania, odvolacieho konania a dovolacieho konania spolu vo výške 61 737,17 eur.

II.

Argumentácia sťažovateľky

7. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta aplikačnú chybu spočívajúcu v použití § 10 ods. 2 vyhlášky vychádzajúcu z nesprávneho právneho posúdenia oceníteľnosti predmetu konania o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy. Na podklade právnych záverov nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 93/2021 zdôrazňuje, že účinky meritórneho rozhodnutia v konaní o určenie neplatnosti právneho úkonu predstavujú vyriešenie predbežnej otázky ako podkladu pre iniciovanie ďalšieho konania (o určenie vlastníckeho práva či určenie, že veci patria do dedičstva). Výsledok konania o určenie neplatnosti právneho úkonu, či už vyhovujúci alebo zamietajúci, nemá priamy vplyv na vlastnícke právo sťažovateľky. Podľa sťažovateľky je konanie o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, ktoré mohlo slúžiť ako podklad na nasledujúce konania, konaním, ktorej predmet nie je oceníteľný, v zmysle čoho je potrebné určiť tarifnú hodnotu právneho úkonu podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky. Alternatívne v prípade nutnosti aplikácie § 10 ods. 2 vyhlášky by sa podľa sťažovateľky malo vychádzať z výšky peňažného plnenia, resp. ceny veci, a teda z kúpnej ceny 35 000 eur.

8. Podľa sťažovateľky zistenia z nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 573/2023 vychádzajú z nesprávneho posúdenia právnej veci, a to najmä s odkazom na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 93/2021, v ktorom sa ústavný súd zaoberal s obdobne totožnou vecou sťažovateľky. Sťažovateľka preto z dôvodu odlišných právnych názorov v rozhodovacej činnosti ústavného súdu navrhuje, aby plénum ústavného súdu zjednotilo odlišné právne závery.

9. Napokon sťažovateľka odôvodňuje odloženie vykonateľnosti napadnutého uznesenia vzhľadom na výšku vyčíslenej náhrady trov konania hrozbou závažnej ujmy v podobe podania návrhu na vykonanie exekúcie, keďže je objektívne nemožné, aby sťažovateľka v lehote určenej v napadnutom rozhodnutí bola schopná uhradiť danú sumu v celosti.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) uznesením mestského súdu o vyčíslení náhrady trov konania, ktorý pri výške trov konania aplikoval nesprávnu právnu normu (§ 10 ods. 2 vyhlášky), keďže v jej išlo o konanie, ktorého predmet nemôže byť ohodnotený, a preto sa má aplikovať § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky.

III.1. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces napadnutým uznesením okresného súdu v znení opravného uznesenia:

11. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)

a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

12. Ústavný súd zistil, že sú splnené všetky ústavné a zákonné predpoklady na prijatie ústavnej sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie v celom rozsahu, pričom otázku opodstatnenosti tvrdení v nej obsiahnutých bude potrebné posúdiť v konaní vo veci samej, a preto ústavnú sťažnosť prijal na ďalšie konanie podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde (bod 1 výroku uznesenia).

13. V ďalšom konaní bude ústavný súd skúmať, či napadnutým uznesením mestský súd porušil označené práva sťažovateľky. V konaní o prijatej ústavnej sťažnosti následne rozhodne aj o ďalších požiadavkách sťažovateľky uplatnených v petite ústavnej sťažnosti.

III.2. K návrhu na odloženie vykonateľnosti:

14. Podľa § 129 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na návrh sťažovateľa odložiť vykonateľnosť napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ak by právnymi následkami napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu hrozila závažná ujma a odloženie vykonateľnosti nie je v rozpore s verejným záujmom.

15. Účelom rozhodnutia o odklade vykonateľnosti je odkladom núteného výkonu napádaného rozhodnutia alebo dočasným zmrazením ich právnych účinkov zabezpečiť predbežne ochranu sťažovateľa v miere nevyhnutnej a potrebnej na dosiahnutie účelu konania o ústavnej sťažnosti. Zmyslom je zabrániť vzniku stavu, v rámci ktorého by sa zásadným spôsobom znížila alebo ohrozila možnosť ústavného súdu, aby v prípade, ak ústavnej sťažnosti vyhovie, mohol využitím svojej právomoci podľa čl. 127 ods. 2 a 3 ústavy prijať účinné opatrenia na nápravu zisteného porušenia ústavnosti. Tie majú byť zamerané primárne na odvrátenie škodlivých následkov, ktoré sú s porušením ústavnosti spojené, alebo na odstránenie týchto následkov a navrátenie do stavu pred porušením sťažovateľových základných práv (*restitutio in integrum*).

16. Ústavný súd predbežne preskúmal ústavnou sťažnosťou napadnuté uznesenie, dôvody ústavnej sťažnosti i návrh sťažovateľky na odklad vykonateľnosti napadnutého uznesenia a dospel k záveru, že návrhu na odloženie vykonateľnosti napadnutého uznesenia mestského súdu je vhodné a žiaduce vyhovieť. Zohľadnil predovšetkým tú skutočnosť, že napadnuté uznesenie ukladá sťažovateľke ako fyzickej osobe povinnosť na plnenie v značne vysokej až likvidačnej sume. Ujma, ktorá hrozí sťažovateľke, je podľa názoru ústavného súdu v danom prípade väčšia než ujma, ktorú v dôsledku odkladu vykonateľnosti napadnutého uznesenia môže utrpieť protistrana (žalovaná v 1. rade). Súčasne ústavný súd neidentifikoval žiaden verejný záujem, ktorý by mohol byť v dôsledku odkladu vykonateľnosti napadnutého uznesenia ohrozený, a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

17. Ústavný súd súčasne poukazuje na to, že odloženie vykonateľnosti napadnutého uznesenia možno charakterizovať ako rozhodnutie dočasné a predbežné, takže prípadným vyhovením alebo odmietnutím návrhu na odloženie vykonateľnosti ústavný súd nijako neprejudikuje konečné rozhodnutie o ústavnej sťažnosti (I. ÚS 30/09). V súlade s § 131 ods. 1 zákona o ústavnom súde

odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia zaniká najneskoršie právoplatnosťou rozhodnutia ústavného súdu vo veci samej, ak ústavný súd nerozhodne o jeho skoršom zrušení.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. apríla 2024

Miloš Maďar
predseda senátu